

6. Андрушків, Б. М. Інноваційні засоби формування концепції оцінювання сталого розвитку у системі: підприємство – галузь – регіон – держава (євро інтеграційні аспекти) [Текст] / Б. М. Андрушків, Л. М. Мельник, О. Б. Погайдак // Український журнал прикладної економіки. – 2016. – Том 1. – № 2. – С. 6-17. – ISSN 2415-8453.

7. Бояринова К.О., Григорська Н.М. Імперативи економічного росту на засадах інноваційного стійкого розвитку підприємств машинобудування / К.О.Бояринова, Н.М. Григорська// Фінанси, облік, банки. – 2014. - №1 (20).

8. Квятковська Л.А. Реалізація принципів концепції сталого розвитку в діяльності підприємства / Л.А. Квятковська // Вісник соціально-економічних досліджень : збірник наукових праць/ Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2013. – Вип. 1 (48). – С.85-89

9. Смачило І.І. Принципи формування та структура механізму управління сталим розвитком підприємства / І.І. Смачило // Економіка розвитку. – 2013. – № 3. – С. 79-82.

10. Каткова Н.В. Оцінювання економічної стійкості суднобудівних підприємств: критерії і показники / Н. В. Каткова, О. А. Матушевська, С. А. Бурлан // Вісник економічної науки України. - №2. – 2015. – с.14-18.

УДК 657

Павликівська О.І.

к.е.н., доцент

доцент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя

м. Тернопіль, Україна

Марущак Л.І.

к.е.н., доцент

доцент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя

м. Тернопіль, Україна

ПРОБЛЕМИ ВІДОБРАЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Загальний економічний розвиток на найближчу перспективу можна охарактеризувати соціальною спрямованістю, так званою соціалізацією бізнесу, який широко залучається до вирішення першочергових соціальних проблем. Адже, результат економічної діяльності суб'єкта господарювання полягає не лише в отриманні максимального прибутку, а й у ефективності заходів, спрямованих на довготривале існування та сталий розвиток. Необхідною умовою отримання зазначеного результату є взаємодія трьох складових: бізнесу, держави та суспільства, що не можливе без функціонування інституту соціальної відповідальності.

Здійснені дослідження спеціальної літератури дозволяють стверджувати, що питанням облікового відображення соціальної складової бізнесу приділяється все більше уваги, ця тема стає дедалі актуальною. Дані питання в тій чи іншій мірі розкриті в працях як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Скажімо, одні вчені для відображення інформації про соціальну відповідальність підприємств виділяють соціальний облік (М.Р. Метьюс, М.Х.Б. Перера), а інші активно досліджують соціальне значення системи бухгалтерського обліку (зокрема: В. Дерій, І. Жиглей, С. Кузнєцова, С. Левицька, Є. Мних, М. Пушкар, Я. Соколов, В. Сопко та інші). Проте, потребують подальших досліджень проблеми методики й організації управлінського обліку соціально відповідальної діяльності (далі СВД), продукування та відображення облікової інформації у звітності.

Використовувана в управлінні витратами виробництва інформація, на всіх рівнях, є результатом обробки різного роду вихідних даних. Джерела отримання цих даних, в силу складного характеру процесу споживання ресурсів і, відповідно, процедур регулювання витрат, досить різноманітні. Вони можуть інтегруватися всередині підприємства і за його межами. Однак, незалежно від цього всі джерела вихідних даних повинні перебувати під постійним контролем управлінської бухгалтерії підприємства. Лише при дотриманні зазначеної умови можливе формування якісної інформації щодо соціально відповідальних витрат, яка відповідає за своїми параметрами вимогам управління. У зв'язку з цим особливо важливе значення для організації збору і подальшої обробки вихідної інформації має наявність її науково-обґрунтованої класифікації, яка, на наш погляд, може будуватися на основі таких ознак:

- за місцем знаходження джерела даних;
- за способом отримання;
- за ступенем відповідності вимогам управління витратами;
- за призначенням;
- за приналежністю до типу інформації;
- за ступенем обробки;
- за ступенем оригінальності;
- за регулярністю надходження.

Залежно від місця знаходження джерела даних вихідна інформація поділяється на внутрішню і зовнішню. Внутрішні вихідні дані формуються, оформляються і передаються для подальшої обробки виключно працівниками підприємства. Тому якість вихідних даних, в даному випадку, повнота та своєчасність їх використання при розрахунку необхідних для контролю і регулювання витрат показників цілком залежить від зусиль цих працівників, а також від уважного ставлення до своїх обов'язків осіб, які здійснюють інформаційне відображення соціально відповідальних витрат в управлінському обліку.

Джерелами внутрішньої вихідної інформації є структурні підрозділи підприємства, величину витрат яких можна визначити лише на основі оформлених ними первинних документів. Це має місце, зокрема, при відпуску матеріалів у цехи, дільниці або бригади, із застосуванням лімітно-забірних карт, нарахуванні заробітної плати працівникам зазначених підрозділів відповідно до нарядів на відрядну роботу, списання послуг допоміжних цехів, згідно виписаних документів. Походження джерел внутрішньої інформації носять, крім того, служби інформаційно-контрольної системи підприємства, які постачають відомості іншим її блокам для розрахунку якісно-нових показників. Дослідження цих питань висвітлили у своїх працях Герасименко О., Левицька С.О., Король С.Я. [1, 2, 3] та ін. з метою наукового аналізу напрямів їх розвитку.

Дещо по іншому відбувається збір даних із зовнішніх джерел вихідної інформації. В отриманні відомостей з цих джерел беруть участь не тільки працівники самого підприємства, але й співробітники інших підприємств, кредитних установ, інформаційно-патентних служб, рекламних агентств, органів статистики та державної влади і т.д. Ступінь такої участі в кожному окремому випадку не однакова. У деяких ситуаціях вони повністю формуються за межами підприємства, а в інших тільки частково. У першому випадку, в обов'язки працівників підприємства входить лише підбір необхідних вихідних даних і їх доставка до відповідних служб для подальшої інформаційно-контрольної обробки. До такого роду вихідної інформації відносяться відомості про стан справ конкурентів, отримані з відкритих і конфіденційних джерел; дані про сформовані на ринку ціни на матеріали і обладнання, вартість патентів на винаходи і «ноу-хау», що містяться в рекламних повідомленнях, інформаційних листах, довідниках і т.д.; вказівки про порядок відображення витрат та їх склад, який включається в собівартість продукції, визначаються законами та постановами Уряду та ін.

У другому випадку роль персоналу бухгалтерії в зборі якісної вихідної інформації набуває дещо іншої спрямованості. Вона вже не зводиться до простого підбору та доставки даних на підприємство, а наділяється більш змістовним характером. В обов'язки персоналу, в цій ситуації, входить, головним чином, конкретизація сум витрат, що містяться в первинних документах контрагентів, шляхом відображення в них або в супутніх регістрах відповідних ознак, що виражають в розгорнутій формі використання отриманих ресурсів або послуг. Така ситуація спостерігається, зокрема, при розподілі вартості, відповідно до рахунків-фактур енергозбутових організацій, електроенергії за її споживачами та напрямками витрачання; списання витрат на оплату послуг транспортних організацій з перевезення матеріалів і готової продукції, вартість яких вказана в рахунках-фактурах та товарно-транспортних накладних; віднесення на відповідну статтю соціально відповідальних витрат. В якості супутніх регістрів тут виступають відомості про витрачання енергії по

підрозділах, авізо (повідомлення), відомості розподілу витрат і т.п. Групування зазначених в них сум СВД витрат проводиться шляхом узгодження з кодами реквізитів-ознак, проставленими в цих регістрах особами відповідальними за отримання вихідних даних. Тому, поряд з відомостями, що надходять із зовнішніх джерел, під пильним наглядом інформаційно-контрольних служб підприємства повинні знаходитися також результати їх праці.

Конкретний зміст відомостей, відображених у вихідній інформації, визначається діючими на території країни нормативно-правовими актами та запитами системи управління витратами СВД. Зазначений принцип діє незалежно від джерел формування вихідних даних і шляхів їх надходження на підприємство.

Таким чином, величина СВД витрат і їх склад по кожному окремо взятому об'єкту, в даній ситуації, цілком встановлюються за межами підприємства. Але з іншого боку, якість підбору зазначених відомостей, правильність їх оформлення і своєчасність надходження на підприємство повністю залежать від персоналу, що спеціалізується на виконанні цих операцій. Тому цілком очевидно, що і в даному випадку, незважаючи на мінімальну роль підприємства у формуванні змістовної частини вихідних даних, перш за все саме воно, в межах наявних у нього можливостей, визначає повноту надходження в систему інформаційного відображення соціальних витрат і їх контролю.

Список використаних інформаційних джерел

1. Герасименко О. Соціальний облік та не фінансова звітність як інструменти реалізації соціальної відповідальності / О. Герасименко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – № 137/2012. – С. 39-42, ст. 39.
2. Король С.Я. Нормативне регулювання обліку соціальної відповідальності / С.Я. Король // Глобальні та національні проблеми економіки. – Випуск 9, 2016. – С. 7981-796, ст. 795.
3. Левицька С.О. Соціальний облік: методичний підхід та організаційне забезпечення/ С.О. Левицька. – с. 256-262. – 2014. // irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?